

Weg met de jongeren! - Matthieu Pons

In de bibliotheek de Klinker in Zeist is er een probleem met jongeren, andere bezoekers ervaren overlast van hen. De hinder is door de tijd dusdanig opgelopen dat er zelfs op moet worden gehandhaafd. Wat kan er worden gedaan zodat de Klinker kan worden getransformeerd naar het culturele centrum van kunstenhuis IDEA en waar ook iedereen zich welkom voelt en kan doen wat hij of zij wil?

Om te beginnen is het belangrijk om te kijken naar de kern van het "probleem" dat ik in dit essay zal behandelen. De jongeren komen na schooltijd naar de bibliotheek om gebruik te maken van de computers en om elkaar te ontmoeten. In de tijd dat ze er zijn bestellen ze eten en maken lawaai. Dit is dusdanig erg geworden dat er handhaving aanwezig is in het gebouw rond de uren dat deze jongeren aanwezig zijn. Is het daadwerkelijk een probleem of is het niet waardevol dat deze jongeren naar de bibliotheek komen om elkaar te ontmoeten en mogelijk zelfs te leren en studeren? Deze jongeren willen een plek hebben waar ze veilig samen kunnen komen en hun interesses kunnen nastreven zonder de andere bezoekers te storen.

In de praktijk van Rob Bruijnzeels- *Ministerie van verbeelding*- is aangetoond dat het niet effectief is om jongeren apart in een ruimte te plaatsen omdat deze hier geen gebruik van maken. De jongeren willen graag als volwassene behandeld worden omdat ze zich ouder voelen dan dat ze eigenlijk zijn.¹ Het is geen probleem dat deze jongeren aanwezig zijn en hun eigen gang gaan, maar er moet een manier worden gevonden dat ze dit in harmonie kunnen doen met de andere bezoekers van de bibliotheek. Om de mogelijkheden daartoe te verkennen onderzoeken ben ik langs geweest bij de Klinker en heb verschillende gesprekken gevoerd met bezoekers in Zeist.² Hierin kwam naar voren dat er inderdaad overlast wordt ondervonden. Maar de meeste mensen die ik heb gesproken, wilde juist dat de jongeren worden omarmd en een plek krijgen in de bibliotheek.

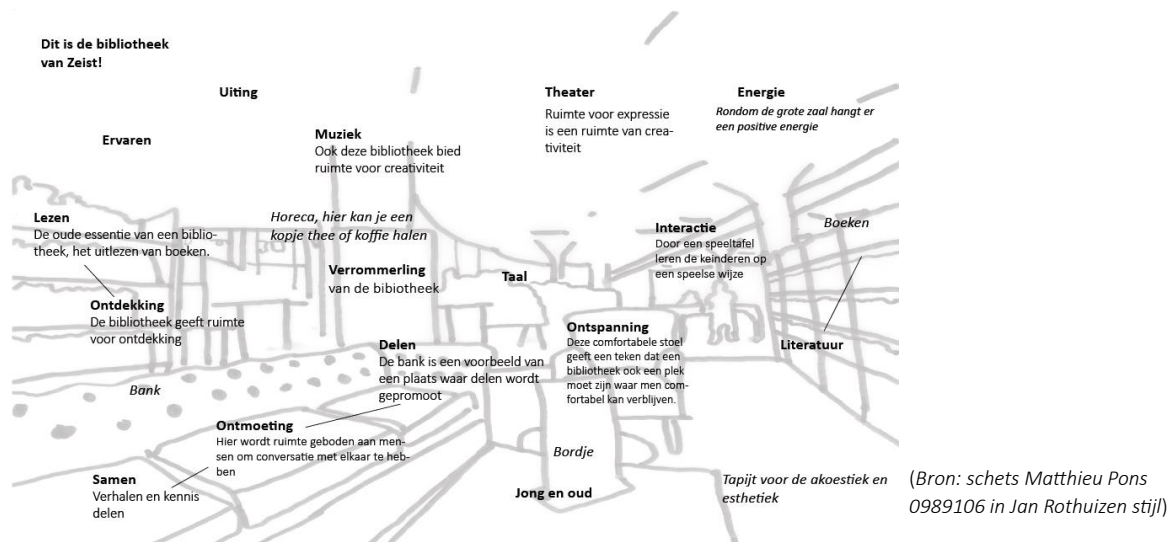
Het gebouw de Klinker te Zeist is een historisch gebouw waarin al vele jaren een bibliotheek en nevenfuncties zijn gevestigd. Door de jaren heen heeft het steeds meer de vorm gekregen van een cultureel centrum waarin allerlei functies en doelgroepen worden gehuisvest. Doordat het gebouw al sinds 1986 staat, is de ruimtelijke indeling niet meer van deze tijd. Tijdens ons bezoek aan Zeist kwam naar voren dat de bibliothecarissen de huidige entree niet vinden passen bij het gebouw.³ De entree van het gebouw is erg klein en zorgt ervoor dat de verschillende functies van elkaar worden gescheiden. Als je naar de muziekschool wilt of naar het theater ga je naar rechts. Wil je naar de bibliotheek, dan ga je naar links. Deze scheiding van functies zorgt ervoor dat er geen overlap is van doelgroepen, dit zou wel erg interessant zijn voor een cultuurcentrum. In de toekomst moet er meer overlap komen in functies, dit gaven de bibliothecarissen ook aan.

Mijn visie bij een cultuurcentrum is een plek waar educatie, persoonlijke ontwikkeling, debat en ontmoeting centraal staan. In de Klinker zijn deze functies lastig te vinden. Vroeger was de bibliotheek een plaats waar je naar toe ging om kennis te vergaren aangezien er toen nog geen internet was waar je alles in een paar klikken kan vinden. Nu is deze functie minder urgent omdat er toen nog geen internet was. Door de opkomst van het internet is er een hele boel informatie online te vinden en het is altijd maar de vraag of deze informatie juist is. De bibliotheek is wel een ruimte waar informatie als betrouwbaar aan te nemen is.

¹ Van Heerwaarden, Y. (2012). Het vertrouwen krijgen van jongeren. Nederlands centrum jeugdzorg.

² Interviews 30 maart 2024, Zeist

³ Conversatie bibliothecarissen, 16 februari 2024

In de bovenstaande tekening staat mijn ervaring van een bepaalde plek in de bibliotheek. Ik ervaarde deze plek als een ruimte waar ontmoeting centraal zou kunnen staan. Enkel werd dit-op de plek waar ik zat- belemmerd door een bordje wat op tafel stond. Op dit bordje stond de tekst: "Deze plek is gereserveerd voor het personeel wat koffiedrinkt". Tweemaal per dag werd deze plek gebruikt voor koffie en de rest van de dag is het leeg. Naar mijn idee zou deze plek veel beter gebruikt kunnen worden door de bezoekers van de bibliotheek. Dit zou al de eerste aanzet kunnen zijn tot conversatie.

De bibliotheek zou een ruimte moeten zijn waar ontmoeting centraal staat maar, in de huidige opstelling van de bibliotheek is dit niet het geval. Er zijn allerlei verschillende ruimtes gemaakt met allemaal andere doelgroepen. Tussen deze doelgroepen is er weinig mogelijkheid voor ontmoeting (wel in de koffiehoeke). De plek wat perfect zou zijn voor ontmoeting, was afgesloten voor het personeel dat tweemaal per dag een kopje koffiedrinken. Stel nou dat deze ruimte vrij was en er ruimte en aanleiding werd gegeven om het gesprek aan te gaan met andere, zou deze ruimte heel anders functioneren. Ik ging zelf hier het gesprek aan met de bibliothecarissen en deze gaf mij allerlei nieuwe inzichten en ideeën. Deze inzichten gingen voornamelijk over praktische zaken zoals de inrichting van bibliotheek, het gebruik van het gebouw, de manier hoe de overlast van de jongeren momenteel wordt aangepakt en hoe de akoestisch is van het gebouw.

Het gebouw de Klinker moet een gebouw zijn die laagdrempelig is te bezoeken en de ruimte en vrijheid biedt voor ontmoeting, debat, educatie en persoonlijke ontwikkeling. Deze jongeren kunnen bijdragen aan deze waarden. In plaats van deze jongeren te plaatsen in een ruimte, kunnen ze ook centraal worden geplaatst in het gebouw waar ze het gesprek aan kunnen gaan met andere bezoekers. Dit zou gedaan kunnen worden door speciale plekken in te richten, denk bijvoorbeeld aan informele zithoeken of banken die een open gesprek toestaan. Door deze interactie kan er meer begrip komen voor elkaars beweegredenen om op deze plek te zijn en hoe ze graag deze plek willen gebruiken.

Om het gebouw nieuw leven in te blazen en het besproken probleem aan te pakken moet er een interne transformatie komen waar aandacht wordt gekeken naar de verschillende functies die moeten worden gehuisvest in het gebouw. De ingrepen worden gekoppeld aan de maatschappelijke doelstelling(en) van het programma van eisen door kunsthuis IDEA. Door binnen een centrale entree te maken waar alle functies en doelgroepen elkaar ontmoeten, is er al meer reuring en ontmoetingen tussen de groepen die nu direct van elkaar gescheiden worden. Gekoppeld aan deze centrale entree kan er ruimte worden gemaakt voor horeca waar ontmoeting centraal staat. Vanaf deze horeca kunnen de functies van de verdieping worden ontsloten. De ruimtes op de verdieping zullen vrijwel allemaal worden gehandhaafd. Deze ruimtes bieden allemaal voldoende ruimte voor de functies die ze nu huisvesten.

Hoewel gebouw de Klinker niet het nieuwste gebouw meer is en enkele gebreken vertoont, kan het met nieuwe energie worden getransformeerd tot het nieuwe culturele centrum van Zeist.